

До
Европейската комисия

ОТВОРЕНО ПИСМО

Уважаеми дами и господа,

Обръщаме се към Вас, за да поставим на вниманието Ви актуални въпроси по напредъка на България по предвидените мерки по Механизма за сътрудничество и проверка.

С приемането на страната през 2007 г. за член на ЕС бе въведен механизъм, който да следи напредъка на България в областта на правосъдието и вътрешния ред, борбата срещу корупцията и организираната престъпност. Целите на механизма бяха да подпомогне информирането както на европейските институции относно състоянието на България в тези области, така и да консултира българските институции за извършване на необходимите действия по изпълнение на препоръките и логичното постигане на желаните резултати. Изготвените за осем години осем последователни доклада оставят убеждението за трайна липса на ефективност в проблемните за страната области, въпреки множеството законодателни действия.

Приетата Актуализирана стратегия за съдебна реформа през есента на 2014 г. се превърна в гарант на доверието на ЕК към страната ни, както беше заявено в Доклада на Комисията от 28 януари 2015 г.¹ През изминалата 2015 г. заявената позиция трябваше да бъде сведена до конкретни действия с предвидим резултат, но това не се осъществи.

Излагаме на Вашето внимание причините за това заключение:

Като най-съществен процес по привеждане в действие на Актуализираната стратегия се очакваха промените в Конституцията на Република България, които да въведат и обезпечат международните критерии и стандарти за независимо и демократично правосъдие и правова държава. През пролетта на 2015 г. Министерството на правосъдието представи проект на Закон за изменение и допълнение на Закона за съдебната власт, като след това народни представители внесоха Законопроект за изменение и допълнение на Конституцията в частта ѝ за съдебната власт, за да се гарантира стабилността на предлаганите промени. Най-същественният елемент от предлаганите промени беше разделянето на Висшия съдебен съвет на две колегии – съдийска и съответно колегия на прокурорите и следователите, както и регламентирането числеността и способа на избор

¹Пълен текст на доклада виж на: http://ec.europa.eu/cvm/docs/com_2015_36_en.pdf

на състава на колегиите по начин, гарантиращ независимост на съда, автономия на прокуратурата, премахване на безотчетността на прокуратурата при изпълнение на наказателната политика на държавата, ликвидиране на политическото влияние на изпълнителната власт върху съдебната, както и на прокурорите над съдиите при решаването на кадрови кариерни въпроси.

За приемането на законопроекта бе нужна подкрепата му от определен брой народни представители. Независимо от формално декларираната готовност за приемането на предлаганите промени, се стигна до незавършване на законодателния процес по този законопроект и внасяне на нов, предвиждащ значително по-малък обем промени. Този втори законопроект беше приет на първо гласуване с консенсус от политическите сили, като част от така постигнатия компромис беше и решението Народното събрание на Републиката да отправи писмено запитаване до Европейската комисия за демокрация чрез право (Венецианската комисия) отговаря ли подкрепеният от народните представители ЗИД на КРБ на международните стандарти. Последвалото експертно становище² изрази препоръки за по-решителни действия и по-задълбочени по обхват промени в текстовете, раздяла с модела на единоначалие на прокуратурата по комунистически образец, изразително присъствие на съдии в съдийската квота на ВСС спрямо избираните представители от НС.

В последвалото гласуване на ЗИД на КРБ през декември 2015 г., без никаква експертна аргументация, бяха приети текстове, които не са годни да обезпечат в пълнота заложените цели в Актуализираната стратегия за съдебна реформа, не отчитат становището на Венецианската комисия и реално не водят до нужната реформа на съдебната система в Република България. Разделянето на ВСС по приетия от НС начин утвърди надмощието на безконтролната прокуратура и фигурата на главния прокурор. Неизпълнението на поетите ангажименти за постигане на реформите доведе до подаването на оставката на министъра на правосъдието г-н Христо Иванов от трибуната на НС в деня на гласуването на измененията в КРБ и безпрецедентното публично говорене на българските съдии от множество градове в съдийски тоги пред сградите на съдилищата.

Липсата на политическа воля за провеждане на действителна и ефективна реформа в съдебната власт е обяснима със съществуващите нерегламентирани зависимости, обвързаности и недопустими вмешателства на най-високи нива в държавното управление.

Доказателство за това са и придобилите широка публичност няколко скандални случая, които не бяха разследвани от компетентните органи, така че обществото да получи убедителен отговор има ли виновни и следва ли да понесат отговорност.

През декември 2014 г. съдии от Софийски градски съд безпрецедентно поискаха оставка на ръководството на съда и отправиха неколкратни искания до ВСС за

² Вж. [http://www.venice.coe.int/webforms/documents/default.aspx?pdffile=CDL-AD\(2015\)022-e](http://www.venice.coe.int/webforms/documents/default.aspx?pdffile=CDL-AD(2015)022-e)

извършване на проверка, твърдейки наличието на системни проблеми, свързани с разпределението и решаването на делата и с лошото управление на съда, както и с възникналите съмнения за корупционни практики. ВСС се сезира едва след публично огласената позиция на посланиците на седем европейски държави. Въпреки извършената проверка и констатациите в изготвения доклад за множество тежки и тревожни по характер нарушения, и до днес не е реализирана никаква дисциплинарна отговорност на замесените съдии от бившето ръководство на съда. От страна на ВСС не беше даден убедителен отговор на въпроса съществували ли са корупционни схеми за въздействие при решаването на дела в Софийски градски съд.

При липсата на убедителни резултати от така извършената проверка на същия съд само няколко месеца по-късно в медиите бяха публикувани записи от разговори между бившия председател на Софийския градски съд и съдия от същия съд, чието съдържание отново повдигна въпроса за обвързаностите на ръководството на съда с фактори, които не би следвало да оказват влияние върху него. Съгласно оповестените данни в медиите, участници и присъствали на тези разговори са лица, които изрично са споменати в доклада на ВСС от извършената проверка, като имащи отношение към лошите практики в съда. Освен това в съдържанието на разговорите има данни за недопустимо вмешателство на министър-председателя в работата на съдебната власт, за нерегламентирано поведение на главния прокурор по отношение на лице, срещу което е започнато наказателно преследване и за зависимост на членове на ВСС от представители на изпълнителната власт.

Прокуратурата първоначално образува производство за проверка на обстоятелството дали записите са законни, а след силния обществен натиск – обяви, че ще провери и съдържанието им. Същевременно главният прокурор не даде гаранции, че това производство ще бъде проведено при отстраняването му от случая, въпреки твърденията за негови действия, съдържащи се в проверяваните разговори. Резултатите от тази проверка и изобщо данни за развитието на разследването все още не са станали публично достояние.

Комисията по професионална етика и превенция на корупцията на ВСС образува проверка, която протече при липсата на откритост – при закрити за публиката изслушвания на участниците в разговорите и споменатите от тях лица, при необявяване на съдържанието на събраните доказателствени материали. На свое заседание, проведено на 14.01.2016 г., ВСС окончателно реши да прекрати проверката по случая, отказвайки да го изясни. По този начин отново останаха съмненията, произтичащи и от доклада на ВСС за проверката в СГС, че лицата, които са замесени в тези разговори – бившият председател на съда, съдия от Търговското отделение на същия съд и адвокат по търговски дела, са били участници в корупционна схема.

Проведеното на 14.01.2016 г. заседание на ВСС, в което се обсъждаше съдбата на проверката по скандала, допълнително показва невъзможността на съвета в този му състав да отстоява независимостта на съдебната власт. Стана ясно, че е възможно членове на ВСС да информират министър-председателя за обсъжданията по време на заседанието на съвета чрез изпращане на текстови съобщения от мобилен телефон. Председателят на ВКС, получил от министър-председателя препратеното текстово съобщение, огласи този факт, след което последва безпрецедентна поява на премиера в заседанието на ВСС, на което не беше поканен да присъства. Вместо да изясни фактите, свързани с изпратеното съобщение и мотивацията си да го препраща на председателя на ВКС, премиерът отправи обвинения към председателя на ВКС за осъществяване на политическа дейност. Мнозинството от ВСС не прояви интерес кой е уведомил министър-председателя за случващото се в заседанието на съвета, не взе отношение към отправените по недопустим начин обвинения, нито демонстрира дължимото в тази случай отношение на орган, призван да отстоява независимостта на съдебната власт.

Затова се обръщаме към Вас с тревогата, че така дълго дефинираният проблем за слабостите в съдебната реформа, борбата срещу корупцията и организираната престъпност бива прикриван и остава все така нерешен. С което призоваме ЕК да постави акцент при изготвянето на препоръки към действието на българските управляващи от политика на предприетите действия да преминат към политика на постигнатите резултати³. Утвърдилата се липса на работеща независима съдебна система в интерес на българските граждани крие опасността да надмине вътрешните за страната проблеми като застраши изграждането на единен пазар, гарантирането на конкуренцията, изпълнението на заложените от ЕС цели, финансирани със средства от европейските фондове. Ерозията на държавността в страната засилва ерозията на европейските ценности и превръща една част от границата на ЕС в несигурно пространство за икономиката, свободната стопанска инициатива, сигурността и човешките права. Незаявяването на проблемите в областта на правосъдието и неналагането на дължимите и справедливи санкции създава риск за утвърждаването на политики във вреда на европейските граждани и европейската демокрация и затвърждава евроскептицизма и в новоприетите държави-членки. Ненамесата в тези съществени политики прави уязвим ЕС и всеки европейски гражданин на територията на ЕС. Така, ако мислим за Европа и ЕС като за цялост, то угрозата за независимостта на правосъдието в Република България води до намаляване на целостта. Ако страната остане в това състояние и продължи да бъде част от целостта на ЕС, то ЕС не следва да показва слабост да установи принципи и ценност върху част от територията си.

³ Примерите за предприети, но неуспешни действия са многократните препоръки държавата да развие стратегия за предотвратяване и установяване конфликт на интереси – но въпреки приетия в съответствие с изискванията на ЕК закон и изразходвания финансов ресурс за работа на самостоятелна комисия – липсва резултат за справяне с този проблем. Аналогичен е и резултатът в областта на отнемането на противозаконно придобито имущество.

От името на Управителния съвет на Съюза на съдиите в България:

Председател на УС - Атанас Атанасов:

.....,

/подпис/

Изпълнителен секретар - Весислава Иванова,

.....,

/подпис/

15.01.2016 г.

София